

بازاندیشی

باور معلمان به آموزش و سنجش

اشاره

در بخش اول به نقش نظریه‌های یادگیری در ایجاد باورهای معلم اشاره

شد. در ادامه درباره باورهای یادگیری معلم که تحت مفروضه‌های نظریه رفتاری شکل گرفته‌اند گفتیم و تأثیر آن

دکتر ایرج خوش خلق

عضو هیئت علمی پژوهشگاه مطالعات آپ

را بر روش آموزش و سنجش بررسی کردیم. در بخش دوم، نقش باورهای یادگیری معلم که بر اساس نظریه‌های شناختی رفتاری و سازنده‌گرایی شکل گرفته‌اند و بر روش آموزش و سنجش او اثر می‌گذارند، تبیین می‌شود.

برای مطالعه بخش اول مقاله تصویر را اسکن کنید.

نظریه یادگیری شناختی - رفتاری

باور یادگیری معلم:

«یادگیری به معنای تغییرات ایجاد شده در حافظه بلندمدت، در پی دانش آموخته شده، و بر اثر تعامل فرایندهای شناختی (تفکر) با تکالیف کلاسی است.»

معلم با این باور از یادگیری، برای معنادار کردن دانش و کمک به یادگیرنده برای سازمان‌دهی اطلاعات جدید و ارتباط دادن آن‌ها به اطلاعات قبلی تلاش می‌کند. بر اساس این باور از یادگیری، تدابیر آموزشی بر اساس ساخت‌های ذهنی دانش‌آموز طراحی و اجرا می‌شوند. در طراحی و اجرای آموزش، اطلاعات باید طوری سازمان‌دهی و ارائه شوند که یادگیرندگان بتوانند آن‌ها را با ساخت ذهنی و دانش موجود خود ارتباط دهند.

طراحی آموزشی مبتنی بر روش شناختی - رفتاری، با رفتاری‌نگری کاملاً متفاوت است. طراحی آموزش در روش شناختی - رفتاری بر رویکرد سیستمی مبتنی است. از این رو از آن به‌عنوان طراحی نظام‌دار آموزشی^۱ یاد می‌شود. هادل^۲ (۲۰۰۴) این مفهوم را «استفاده از رویکرد سیستمی در تحلیل، تدوین، اجرا و ارزشیابی تجربه‌های آموزشی» تعریف کرده است.

نظام مجموعه منسجمی از عناصری است که با یکدیگر تعامل دارند. ویژگی‌های مهم هر نظام عبارت‌اند از: درون‌وابستگی^۳،

کل‌نگری، پویایی و فرمانش^۴ (گاستفسون و برانچ^۵، ۲۰۰۷). درون‌وابستگی به این نکته اشاره دارد که هیچ یک از عناصر هر نظام از هم جدا نیستند، زیرا رسیدن به هدف مستلزم وابستگی اعضا به یکدیگر است. کل‌نگری یعنی مجموع عناصر هر نظام بیش از عنصر فردی آن است. پویایی یعنی هر نظام برای سازگاری با تغییرات محیطی به‌طور دائم بر خود نظارت دارد. فرمانش یعنی عناصر هر نظام بین خود ارتباط‌های مؤثر برقرار می‌کنند. این ویژگی شرط اساسی درون‌وابستگی، کل‌نگری و پویایی هر نظام است.

متخصصان طراحی آموزشی، پیرو الگواره (پارادایم) شناختی - رفتاری معتقدند، استفاده از رویکرد نظام‌دار در طراحی، به لحاظ ویژگی‌های منحصر به فرد آن، آموزش را کارآمدتر می‌کند، زیرا در این رویکرد تحلیل نحوه تعامل عناصر با یکدیگر امکان‌پذیر می‌شود (گاستفسون و برانچ، ۲۰۰۷).

باور یادگیری شناختی - رفتاری و نقش معلم

در آموزش

این باور از یادگیری، بر الگوی مشارکتی معلم - دانش‌آموز با تأکید بر سهم بیشتر معلم در طراحی آموزشی و سنجش تأکید دارد. معلم با این باور از یادگیری در طراحی و اجرای آموزشی: ۱. اعتقاد دارد دانش‌آموزان با تجربه‌های متفاوت به

این الگو، سنجش به معنای فرایند جمع‌آوری اطلاعات درباره یادگیرندگان، به‌منظور کمک به تصمیم‌گیری در مورد رشد و پیشرفت آنان تعریف می‌شود. در باور یادگیری معلم مبتنی بر **رویکرد شناختی - رفتاری**:

۱. آموزش معلم‌محور است، اما به دانش‌آموز هم این حق داده می‌شود که اطلاعات در حال آموختن را با اندیشیدن، طوری که معنا حفظ شود، تفسیر و بسط دهد؛

۲. از ابزارهای اندازه‌گیری متنوع برای جمع‌آوری اطلاعات در مورد جنبه‌های شناختی، فرایند و نتیجه یادگیری استفاده می‌شود؛

۳. بازخورد تحصیلی به صورت کمی (عدد، درصد و رتبه) است؛

۴. ابزارها «دانش، مهارت‌ها و در برخی موارد جنبه‌های عاطفی» را به‌صورت جداگانه می‌سنجند؛

۵. هرچند انگیزه درونی هم پرورش می‌یابد، اما پرورش انگیزه بیرونی برای یادگیری در آن غالب است.

پی‌نوشت‌ها

1. instructional systemactic design(isd)
2. Hodel
3. interDependent
4. Cybernetic
5. Gustafson and branch

موقعیت‌های یادگیری وارد می‌شوند و این تجربه‌ها می‌توانند بر پیامدهای یادگیری کلاس تأثیر بگذارند؛

۲. باید کارآمدترین روشی (روش تدریس) را انتخاب کند که با آن بتوان اطلاعات جدید را در آموزش سازمان‌دهی کرد. روش تدریس انتخابی باید به دانش‌آموز کمک کند به‌راحتی اطلاعات جدید را به اطلاعات آموخته‌شده قبلی ارتباط دهد؛

۳. روش تدریس خود را طوری با بازخوردها همراه کند که اطلاعات جدید به‌راحتی در ساخت‌های شناختی دانش‌آموزان درون‌سازی شوند.

سنجش در باور یادگیری شناختی-رفتاری

در باور یادگیری معلم، سنجش نه‌تنها در نقش اندازه‌گیری، بلکه به‌عنوان روش جمع‌آوری اطلاعات ظاهر می‌شود. به عبارت دیگر، از آنجا که شناخت و روش‌های استفاده از آن در یادگیری پیچیده‌اند، لازم است به موازات اجرای آزمون مدادکاغذی، از انواع متنوعی از ابزارهای اندازه‌گیری با تأکید بر عینیت برای جمع‌آوری اطلاعات در مورد فرایند و نتیجه یادگیری (هدف یادگیری) استفاده شود، زیرا طبق مفروضه‌های این الگو، اعتقاد بر آن است که فرایند و نتایج یادگیری باید به‌صورت عینی و از زوایای متفاوت جمع‌آوری شوند تا امکان بررسی جامع یادگیری دانش‌آموزان فراهم شود. از این‌رو، در